

Sjelens ressurser - tenkningen og hverdagen

Jean-Claude Lin

«**Mennesket må finne hele sin kraft ut fra intet.**» Det uttalte Rudolf Steiner den 30. oktober 1920 midt in de samfunnsmessige omveltningene etter første verdenskrig, da ingen frembrakt orden så ut til å vare, og alle drømmer om det skjønne fremskrittet for menneskelig sivilisasjon hadde sprukket. Bindet hvor uttalelsene er nedskrevet, bærer den fremtidsrettete tittelen *Die neue Geistigkeit und das Christus-Erlebnis des zwanzigsten Jahrhunderts*. (*Den nye åndelighet og Kristus-opplevelsen i det tjuende århundre.*) Men det som alltid på nytt kan oppleves på historiens store scene, og under og etter den første verdenskrig på en måte som man til da ikke kunne forestille seg, finner sted igjen i det små i hver menneskelig biografi. Vi står da foran et intet og vet ikke hvordan vi kommer videre. Det faller oss ikke inn noen skapende løsning på oppgaven som er gitt oss. Virksomheten som man arbeider i, møter slag på slag, den ene motgangen etter den andre. En nærstående venn av oss får påvist en alvorlig sykdom. Eller det mennesket som har vært forbundet med oss i kjærlighet i mer enn trettifire år, dør. Enkelttilfellene av rådløshet eller til og med fortvilelse er så mangfoldige som livet selv. De må ikke alltid være så dramatiske. Det holder med en dag som oppleves gledesløs, kraftløs, ideløs, for stille å spørsmålet: Hvor, hvordan finner jeg igjen mine sjelelige ressurser?

Til temaet ideløshet snakket Rudolf Steiner i 1909 i noen tyske byer, først for medlemmer av det daværende Teosofiske selskap i Karlsruhe 18. januar, men så offentlig i Berlin den 11. februar, og fremfor alt i Nürnberg den 13. februar – om noen «motmidler». Mer nøyaktig og positivt uttrykt: Han fremstilte særlig i de to offentlige foredragene «tre tryllemidler» til praktisk utdanning av tenkningen.¹

¹ Rudolf Steiner: *Die praktische Ausbildung des Denkens. Drei Vorträge*, utgitt av Jean-Claude Lin. Med en sammenlignende betraktning av Walter Kugler. Verlag Freies Geistesleben.

Det første tryllemidlet er å utvikle «interesse for livets gjenstander og kjensgjerninger», «i hvert øyeblikk se på gjenstandene som individualiteter, og si til oss selv at de alltid har noe å si oss.» Når jeg for eksempel ser at naboen gjør noe i hagen eller huset som jeg ikke umiddelbart forstår, så kan jeg gjøre meg tanker om det og så senere etterprøve hvorvidt mine tanker stemte med saken eller ikke. Men man skulle avstå fra selvros hvis man hadde tenkt riktig, for det ville ødelegge den positive utviklingen av en tenkning som stemmer overens med verdens kjensgjerninger og prosesser.

Det andre tryllemidlet for tenkningens praktiske utdannelse er gleden ved og kjærligheten til alt man gjør. Hver gang vi gjør noe likegyldig, pliktmessig eller til og med motvillig, så gir vi fra oss en sjanse til å forbinde oss med verden og dens prosesser. Hvis våre hverdagslige håndgrep og aktiviteter derimot er «behersket» av glede og kjærlighet, så forener vi oss med verden – og verden takker stadig for seg ved å gi de ideene (Einfälle) som er riktig for den.

Det tredje tryllemidlet er den indre tilfredsstillelsen ved den egne tenkningen som vi bevisst selv utfører i det indre, som ikke er en refleksjon bestemt utenfra. Vi kan tilbringe ca fem minutter om dagen med å tenke over en enkel gjenstand, som en blyant eller en saks, uten å la avsporende tanker slippe til. Eller vi kan spørre oss selv på slutten av dagen: Hva har du opplevd i dag som var vesentlig, som inneholder noe av varighet? Stadig på nytt har jeg skamfull måttet slå fast for meg selv at det falt meg vanskelig å finne noe varig: at det til å begynne med slett ikke var noe som syntes å være *vesentlig*, noe som gikk utover tiden.

Etter disse beskrivelsene av de tre tryllemidlene for den praktiske utdannelsen av tenkningen viser Steiner også til nattens betydning: hvor viktig det er å ta mangt et problem med seg gjennom natten, etter at det først er beveget i tankene. Om natten modner tenkningen videre – ja: «Mye som mennesket ødelegger av sin tankekraft, blir utlignet ved at mennesket sover.» Og så kommer den overraskende bemerkningen: «Tenkningen fremmes imidlertid vesentlig mer når mennesket bestemmer seg for ikke å tenke selv om det er våkent. Øyeblikkene av ikke-tenkning er de beste oppdragelsesmidlene for tenkningen.»

Og da står vi igjen ved Intet: «Mennesket må finne hele sin kraft ut fra intet.» Men dette intet må først gjøres mulig ved kraftig aktivitet! Det er forskjellen. Vår bevissthet er for det meste fylt av, eller også besatt av alle mulige slags uvilkårlige tanker. For å komme dit at vi kan hengi oss til livets gjenstander og kjensgjerninger helt uten fordommer, trenges den selvbestemte, oppøvde, egne tankeaktiviteten. Men da må den egne tenkningen kunne tie og være tom – for å motta noe nytt.

Ved siden av den tilliten som blir skjendet en, selverkjennelsen som vi møysommelige tilkjemper oss, jordens åndedrett som vi lever med, troen, kjærligheten, håpet som blir oss til del; ved siden av den uselviske henvendelsen til Du, lettheten i musikken til en Debussy, vennligheten eller den monumentale billedskapende viljeskraften til en Michelangelo; ved siden av trøsten fra trærne, visdommen i eventyrene eller i Charles Dickens' romaner – finnes det utallige sjelelige resurser. De er så mangfoldige som alle enkeltmenneskene som vender seg mot livets under.

Artikkelen ble først publisert i A Tempo, nr 12 2016, og er en forpublisering av forordet til antologien: *Leben ist Liebe – Ressourcen der Seele*, utgitt av Jean-Claude Lin. Verlag Freies Geistesleben 2017.

Oversatt av Rigmor Haugen Jensen